

Sygn. akt XII C 1170 / 19

WYROK CZĘŚCIOWY W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 listopada 2020 r.

Sąd Okręgowy we Wrocławiu XII Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: **Sędzia SO Krzysztof Rudnicki**

Protokolant: **Piotr Józwik**

po rozpoznaniu w dniu 27.11.2020 r.

we Wrocławiu

na rozprawie

sprawy z powództwa **M. W.**

przeciwko (...) **Bank S.A. we W.**

o zapłatę i ustalenie

oddala żądanie ustalenia nieistnienia pomiędzy stronami stosunku prawnego wynikającego z umowy kredytu hipotecznego nominowanego do CHF nr (...) standardowe oprocentowanie zawartej dnia 16.03.2006 r.

XII C 1170 / 19

UZASADNIENIE

Powódka M. W. wniosła o zasądzenie od pozwanego (...) Banku S.A. we W. 100.534,73 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 05.07.2019 r. do dnia zapłaty tytułem zwrotu nienależnych świadczeń spełnionych na rzecz pozwanego w okresie od 29.06.2009 r. do 23.05.2019 r., wynikających ze spełniania rat kredytu w wysokości wyższej niż należna po wyeliminowaniu z umowy kredytu nr (...) z dnia 16.03.2006 r. niedozwolonych postanowień stanowiących klauzulę indeksacji kredytu kursem franka szwajcarskiego, a także o zasądzenie od pozwanego kosztów procesy, w tym kosztów postępowania wywołanego próbą ugodową w sprawie XI Co 971/19.

Powódka podniosła, że dnia 16.03.2006 r. zawarła z pozwanym umowę kredytu hipotecznego nominowanego do CHF nr (...) na kwotę 495.560,60 zł na okres 360 miesięcy. Umowa zawiera w swej treści mechanizm indeksacji – dwukrotnego przeliczania należności z PLN na CHF. Pierwsze przeliczenie kredytu na walutę obcą przewidziano przy uruchomieniu kredytu, drugie następować miało w momencie wpłaty każdej raty kredytu – odpowiednio po kursie kupna walut dla CHF ustalanego przez Bank i obowiązującego w Banku w dniu wypłaty środków i kursie sprzedaży obowiązującym w NBP na dzień przed datą wpływu środków do Banku. Kwestionowane postanowienia umowy zostały zaczerpnięte z wzorca, który został jednostronnie ustalony przez pozwanego i nie podlegał jakimkolwiek negocjacom ani zmianom. Powódka mogła jedynie zaakceptować zapisy o treści proponowanej przez pozwanego. Miała więc ograniczony wpływ na ukształtowanie stosunku zobowiązaniowego. Postanowienia umowy nie zostały omówione w sposób umożliwiający zrozumienie istoty ryzyk związanych z jej zawarciem. Powódce nie została przedstawiona rzetelna informacja dotycząca jej praw i obowiązków wynikających z umowy, w szczególności o rzeczywistym zakresie ryzyka związanego z indeksacją kredytu kursem CHF. Przedstawiona oferta nie zawierała wszystkich informacji niezbędnych do dokonania obiektywnej oceny stopnia ryzyka związanego z wyborem kredytu waloryzowanego. Nie

zostało również wyjaśnione, w jaki sposób ustalane są przez bank kursy waluty CHF ani też że uprawnienie banku w tym zakresie nie doznaje żadnych ograniczeń.

Powódka wskazała, że łączna kwota rat należnych Bankowi – z pominięciem mechanizmu indeksacji kredytu – w okresie od dnia 29.06.2009 r. do dnia 23.05.2019 r. wyniosła 228.606,24 zł, podczas gdy powódka zapłaciła w tym okresie 329.140, 97 zł. Nienależne świadczenie wynosi 100.534,73 zł.

W ocenie powódki postanowienia kształtujące mechanizm indeksacji kredytu kursem CHF spełniają przesłanki uznania ich za abuzywne w rozumieniu art. 385¹ i nast. kc. Dotyczy to w szczególności postanowień § 2 ust. 1, § 3 ust. 2 i § 5 ust. 5 umowy kredytu oraz § 19 ust. 3 Regulaminu.

W odpowiedzi na pozew pozwany (...) Bank S.A. we W. wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie od powodów kosztów procesu.

Pozwany zakwestionował w całości stanowisko powódki. Odwołał się do operacji walutowych dokonywanych przez Bank w związku z finansowaniem akcji kredytowych. Podniósł, że sposób ustalania kursów walutowych był ściśle powiązany z sytuacją panującą na rynkach walutowych oraz z kursami rynkowymi. Wskazał na dopuszczalność zawarcia umowy kredytu indeksowanego i jej zgodność z zasadą swobody umów. Zaprzeczył abuzywności postanowień umowy, w szczególności dotyczących ustalania kursów walut. Wskazał wreszcie, że do przeliczenia spłat stosowany był kurs sprzedaży NBP, a nie kurs stosowany przez Bank, który niejednokrotnie był niższy od kursu, po jakim uruchomiono kredyt, co oznacza, że kredytobiorcy mogli spłacić kapitał niższy od otrzymanego. Przeczy to twierdzeniom o nierównowadze kontraktowej.

W piśmie procesowym z dnia 02.09.2020 r. powódka zmieniła powództwo w ten sposób, że wniosła o:

1. zasądzenie od pozwanego 199.817,97 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 05.07.2019 r. do dnia zapłaty tytułem zwrotu świadczeń spełnionych na rzecz pozwanego w okresie od 29.06.2009 r. do 21.05.2015 r. na podstawie umowy kredytu nr (...) z dnia 16.03.2006 r. z uwagi na nieważność ww. umowy;

2. ustalenie nieistnienia pomiędzy stronami stosunku prawnego wynikającego z umowy kredytu hipotecznego nominowanego do CHF nr (...) zawartej dnia 16.03.2006 r. pomiędzy M. W. a (...) Bank S.A.;

ewentualnie zasądzenie od pozwanego 100.534,73 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 05.07.2019 r. do dnia zapłaty.

Powódka podniosła, że umowa kredytu z dnia 16.03.2006 r. spełnia przesłanki warunkujące uznanie ją za nieważną czynność prawną w myśl art. 58 § 1 i 3 kc.

W piśmie procesowym z dnia 07.10.2020 r. pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości, zarówno w zakresie roszczenia głównego, jak i ewentualnego.

Sąd ustalił w sprawie następujący stan faktyczny.

M. W. zamierzała zaciągnąć kredyt na zakup nieruchomości zabudowanej domem jednorodzinny. Uzyskała informację, że nie ma zdolności kredytowej na kredyt w złotych polskich. Kiedy zgłosiła się do placówki pozwanego Banku w P., została poinformowana, że może otrzymać kredyt indeksowany do CHF.

W dniu 01.03.2006 r. M. W. złożyła w (...) Banku S.A. we W. wniosek kredytowy na formularzu Banku, w którym wniosła o przyznanie kredytu w kwocie 480.000 zł (495.560,60 zł łącznie z prowizjami i opłatami) w walucie CHF, wypłaconego w 1 transzy, na okres 360 miesięcy.

Wskazała, że kredyt ma zostać przeznaczony na sfinansowanie nabycia nieruchomości zabudowanej domem jednorodzinny, położonej: (...)-(...) D. ul. (...), działka nr (...), KW nr (...). Podała, że wartość inwestycji wynosi 600.000 zł, z czego środki własne wynoszą 120.000 zł.

/ dowód: wniosek kredytowy – k. 96-97; zeznania powódki M. W. – e-protokół z dnia

01.09.2020 r. 00:07:20-00:24:58 /

Dnia 15.03.2006 r. Bank zaakceptował wniosek kredytowy powódki.

/ dowód: ocena wniosku o kredyt hipoteczny – k. 98-99 /

W dniu 16.03.2006 r. M. W. oraz (...) Bank S.A. we W. zawarli umowę kredytu hipotecznego nominowanego do CHF nr (...).

Kredyt przeznaczony był na sfinansowanie nabycia nieruchomości zabudowanej domem jednorodzinny położonej: (...)-(...) D. ul. (...), działka nr (...), dla której Sąd Rejonowy w Śremie prowadził KW nr (...) (§ 1).

Bank udzielił powódce kredytu w kwocie 495.560,60 zł, nominowanego do waluty CHF, wg kursu kupna walut dla CHF obowiązującego w Banku w dniu uruchomienia całości kredytu lub jego poszczególnych transz – w przypadku wypłaty kredytu w transzach; kredyt został udzielony na okres 360 miesięcy i miał być wypłacany w złotych polskich; okres kredytowania rozpoczął się w dniu podpisania umowy (§ 2 ust. 1).

Informacje o okresie kredytowania, kwocie kredytu w CHF, wysokości kursu ustalonego przez Bank w dniu uruchomienia kredytu, wysokości oprocentowania oraz wysokości i terminach płatności rat miały zostać określone w „Harmonogramie spłat”, przekazywanym kredytobiorcy co 6 miesięcy, na kolejny 6-miesięczny, przy czym pierwszy harmonogram miał zostać przekazany kredytobiorcy niezwłocznie po uruchomieniu kredytu (§ 2 ust. 2).

Prowizja Banku została zawarta w kwocie kredytu i wynosiła 7.433,40 zł (§ 2 ust. 3).

Oprocentowanie kredytu miało być zmienne, jednakże nie wyższe niż czterokrotność wysokości stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego (odsetki maksymalne) obowiązującej w dniu, za który naliczane było oprocentowanie; oprocentowanie kredytu równało się sumie stopy bazowej obowiązującej w dniu uruchomienia kredytu lub jego pierwszej transzy oraz stałej marży Banku wynoszącej 1,88 % w stosunku rocznym; oprocentowanie kredytu wyliczone zgodnie z tą zasadą na dzień podjęcia decyzji kredytowej wynosiło 3,18 % w stosunku rocznym (§ 2 ust. 4).

Za obowiązującą w dniu uruchomienia kredytu lub jego pierwszej transzy została przyjęta stopa bazowa w wysokości stawki LIBOR 6M dla CHF ustalonej dwa dni przed dniem, w którym stopa bazowa ma obowiązywać, o godz. 11 czasu londyńskiego i ogłaszanej na stronach informacyjnych Reuters; w przypadku braku notowań stawki LIBOR 6M dla danego dnia do wyliczenia stopy procentowej stosowane były notowania z dnia poprzedzającego, w którym było prowadzone notowanie stawki LIBOR 6M; stopa bazowa zaokrąglana była do dwóch miejsc po przecinku (§ 2 ust. 5).

Bank zobowiązał się do uruchomienia kredytu w 1 transzy, w drodze przelewu środków, wypłaconej w 1 miesiąca, licząc od dnia zawarcia umowy; pierwsza transza obejmowała m.in. (§ 3 ust. 1):

- a) 7.433,40 zł tytułem prowizji Banku na rachunek nr (...),
- b) 2.180,47 zł tytułem opłaty za ubezpieczenie kredytu na rachunek nr (...),
- c) 5.946,73 zł tytułem składki ubezpieczenia na życie na okres pięciu lat od dnia podpisania umowy.

Kredyt miał być wypłacony w złotych polskich przy jednoczesnym przeliczeniu wysokości wypłacanej kwoty (transzy) na CHF wg kursu kupna walut dla CHF ustalanego przez Bank i obowiązującego w Banku w dniu wypłaty środków (§ 3 ust. 2).

Bank miał uruchomić kredyt nie później niż w terminie 5 dni roboczych od dnia, w którym kredytobiorca spełnił ostatni z warunków:

- a) ustanowił prawne zabezpieczenia spłaty kredytu zgodnie z § 11 ust. 1 i 6 z wyłączeniem postanowień § 11 ust. 1 lit. a,
- b) udokumentował wniesienie minimalnego wkładu własnego, chyba że dokumenty potwierdzające wniesienie wkładu własnego zostały przedłożone wraz z wnioskiem kredytowym,
- c) przedłożył pisemną dyspozycję wypłaty środków,
- d) potwierdził złożenie we właściwym Urzędzie Skarbowym deklaracji dotyczącej podatku od ustanowienia hipoteki oraz opłacenie podatku od czynności cywilnoprawnych z tego tytułu,
- e) przedłożył notarialną umowę sprzedaży przedmiotu kredytu,
- f) przedłożył wniosek o wpis hipoteki do księgi wieczystej potwierdzony przez sąd wieczysto-księgowy wraz z dowodem opłaty wniosku oraz oświadczenie o ustanowieniu hipoteki,
- g) przedłożył polisę ubezpieczenia nieruchomości wraz z jej cesją na Bank,
- h) wskazał numer konta zbywcy w notarialnej umowie sprzedaży przedmiotu kredytu.

Zmiana oprocentowania kredytu miała następować co 6 miesięcy, począwszy od dnia uruchomienia kredytu lub jego pierwszej transzy (dni zmiany oprocentowania); zmiana oprocentowania następować miała poprzez zmianę wysokości stopy bazowej będącej częścią składową oprocentowania na stopę bazową obowiązującą w dniu dokonania zmiany oprocentowania; ustalenie wysokości stopy bazowej na kolejne 6-miesięczne okresy kredytowania następować miało w dniach zmiany oprocentowania; zmiana wysokości stopy bazowej powodowała zmianę wysokości oprocentowania o taką samą liczbę punktów procentowych (§ 4 ust. 1).

Stopa procentowa ustalona we wskazany sposób obowiązywała od dnia, w którym dokonano zmiany; Bank zobowiązał się pisemnie zawiadomić kredytobiorcę oraz poręczycieli o zmianie oprocentowania przesyłając aktualny harmonogram spłat (§ 4 ust. 2).

Stopa oprocentowania zmieniona w związku ze zmianą wysokości odsetek maksymalnych, obowiązywała od dnia zmiany wysokości odsetek maksymalnych. Bank miał powiadamiać kredytobiorcę o zmianie tego oprocentowania w cyklicznej korespondencji kierowanej do kredytobiorcy (§ 4 ust 3).

Zmiana oprocentowania kredytu nie stanowiła zmiany umowy i nie wymagała aneksu (§ 4 ust. 4).

Nadto od kredytu naliczane miały być odsetki od faktycznego zadłużenia kredytobiorcy, z zastrzeżeniem postanowień § 5 ust 8 i 9 umowy (§ 4 ust. 5).

Kredytobiorca zobowiązał się do spłaty udzielonego kredytu w 360 malejących ratach kapitałowo-odsetkowych w terminie do 20 dnia miesiąca (§ 5 ust. 1).

Wysokość rat kapitałowo-odsetkowych miała zostać ustalona po przeliczeniu kwoty wypłaconego kredytu na CHF, stosownie do postanowień umowy (§ 5 ust. 3).

Raty kredytu wraz z należnymi odsetkami płatne były w złotych, w kwocie stanowiącej równowartość CHF, na rachunek kredytu nr (...) (§ 5 ust. 4).

Kwota wpłaty raty w złotych przeliczana miała być na CHF wg kursu sprzedaży obowiązującego w NBP na dzień przed datą wpływu środków do Banku (§ 5 ust. 5).

W przypadku wpłaty przed terminem wymagalności określonym w harmonogramie spłaty kwota spłaty księgowana była na nieoprocenowanym rachunku (§ 5 ust. 6).

Za czynności związane z obsługą kredytu, a zwłaszcza sporządzeniem zmian w harmonogramie spłat, a także za inne czynności wykonywane przez Bank na wniosek kredytobiorcy miały być pobierane opłaty zgodnie z obowiązującą tabelą opłat i prowizji Banku dla kredytów/pożyczek hipotecznych; tabela opłat i prowizji obowiązująca na dzień zawarcia umowy została przekazana kredytobiorcy wraz z egzemplarzem umowy kredytowej (§ 7).

Od niespłaconej w terminie raty kredytu Bank pobierał odsetki w wysokości dwukrotności aktualnej stopy oprocentowania standardowego dla tego kredytu (§ 9 ust. 2 i 3).

Zabezpieczenie kredytu stanowiły (§ 11 ust. 1):

a) hipoteka kaucyjna do wysokości 991.121,20 zł na nieruchomości położonej: (...)-(...) D. ul. (...), działka nr (...), dla której Sąd Rejonowy w Śremie prowadził KW nr (...),

b) weksel in blanco z wystawienia kredytobiorcy wraz z deklaracją wekslową,

c) cesja praw z polisy ubezpieczenia przedmiotu zabezpieczenia od ognia i innych zdarzeń losowych,

d) wskazanie Banku jako pierwszego uposażonego z tytułu ubezpieczenia na życie kredytobiorcy potwierdzonego polisą nr (...), wystawioną przez (...) Towarzystwo (...) S.A., do wysokości całkowitego zadłużenia z tytułu umowy kredytu.

Do czasu ustanowienia zabezpieczeń w postaci hipoteki i cesji praw z ubezpieczenia nieruchomości kredytobiorca ustanowił na rzecz Banku prawne zabezpieczenie kredytu w postaci ubezpieczenia kredytu w (...) S.A. ze składką opłaconą na 6 miesięcy (§ 11 ust. 6).

Umowa sporządzona została w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach po jednym dla Banku i Kredytobiorcy (§ 13 ust. 1).

Zmiany umowy mogły nastąpić za pisemną zgodą stron pod rygorem nieważności z wyłączeniem: zmiany harmonogramu spłaty, zmiany stopy oprocentowania, zmiany nru rachunku bankowego (§ 13 ust. 2).

Do spraw nieuregulowanych umową znajdowały zastosowanie postanowienia Regulaminu udzielania kredytów/pożyczek hipotecznych przez (...) Bank S.A., który stanowił integralną część umowy, oraz przepisy prawa bankowego i kodeksu cywilnego (§ 13 ust. 3).

Kredytobiorczyni oświadczyła, że przed zawarciem umowy doręczono jej Regulamin udzielania kredytów/pożyczek hipotecznych oraz informacyjny egzemplarz umowy; ponadto potwierdziła fakt zapoznania się z tymi dokumentami i zgodziła się na przestrzeganie ich postanowień.

Pracownik Banku przekazał powódce dokument umowy do przeczytania i podpisania. Powódka przeczytała umowę, zadała pytania wyłącznie odnośnie ubezpieczenia na życie. Nie pytała o mechanizm indeksacji, nie weryfikowała kursów CHF.

/ dowód: umowa kredytu nr (...) z dnia 16.03.2006 r. – k. 28-30, 100-102; Regulamin

udzielania kredytów/pożyczek hipotecznych przez (...) Bank S.A. – k.

32-35; oświadczenie o ustanowieniu hipoteki – k. 103; wniosek o wpis hipoteki – k. 104;

zeznania powódki M. W. – e-protokół z dnia 01.09.2020 r. 00:07:20-00:24:58 /

Kredyt został uruchomiony w dniu 29.03.2006 r. w łącznej kwocie 495.560,60 zł, w tym:

- 480.000 zł – na rzecz zbywcy nieruchomości, co zostało przeliczone na kwotę 196.849,20 CHF według kursu 2,4430,
- 7.433,40 zł – tytułem prowizji Banku, co zostało przeliczone na kwotę 3.042,79 CHF,
- 2.180,47 zł – tytułem ubezpieczenia kredytu, co zostało przeliczone na kwotę 892,54 CHF,
- 5.946,73 zł – tytułem ubezpieczenia na życie kredytobiorcy, co zostało przeliczone na kwotę 2.434,19 CHF.

/ dowód: potwierdzenie wypłaty – k. 37; harmonogram spłat – k. 105 /

Aneks nr z dnia 17.08.2011 r. strony umowy kredytu nr (...) zmieniły postanowienia § 11 umowy dotyczące polisy ubezpieczenia na życie kredytobiorcy.

/ dowód: aneks nr (...) z dnia 17.08.2011 r. – k. 31 /

W okresie od dnia 20.04.2006 r. do dnia 31.05.2019 r. powódka spłaciła na rzecz pozwanego Banku 441.656,64 zł, co według kursu Banku stanowiło równowartość 139.911,22 CHF, w tym:

- 88.914,83 CHF kapitału,
- 49.937,35 CHF odsetek,
- 37,68 CHF odsetek karnych.

Według Banku na dzień 31.05.2019 r. pozostała nadpłata w kwocie 515,58 CHF.

/ dowód: pismo z dnia 30.05.2019 r. – k. 36; zestawienie spłat z dnia 31.05.2019 r. – k. 37v-39v /

Pismem z dnia 16.07.2019 r. działająca w imieniu powódki firma (...) S.A. skierowała do pozwanego Banku reklamację dotyczącą umowy o kredyt nr (...) z dnia 16.03.2006 r. w zakresie nienależnie pobranych od powódki świadczeń w kwocie 329.140,97 zł spełnionych od dnia 05.06.2009 r. do dnia 23.05.2019 r. z uwagi na nieważność umowy, ewentualnie w kwocie 100.534,73 zł w związku z zawarciem w treści umowy niedozwolonych postanowień umownych, domagając się niezwłocznej zapłaty wskazanych kwot.

Pismem z dnia 20.08.2019 r., w odpowiedzi na reklamację doręczoną dnia 23.07.2019 r., pozwany odmówił uznania roszczenia powódki za zasadne.

/ dowód: reklamacja z dnia 16.07.2019 r. – k. 40-43; pismo z dnia 20.08.2019 r. – k. 44-45 /

Dnia 05.06.2019 r. powódka skierowała do Sądu Rejonowego dla Wrocławia-Fabrycznej wnioski o zawiązanie pozwanego do próby ugodowej poprzez zapłatę na jej rzecz 300.000 zł z tytułu nienależnie pobranych świadczeń w okresie od 05.06.2009 r. do 05.06.2019 r. na podstawie umowy kredytu z dnia 16.03.2006 r. wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 05.06.2019 r. do dnia zapłaty.

W odpowiedzi na wniosek z dnia 04.07.2019 r. pozwany nie wyraził zgody na zawarcie ugody na przedstawionych przez wnioskodawcę warunkach.

Na posiedzeniu Sądu Rejonowego w dniu 18.07.2019 r., XI Co 971/19, nie doszło do ugody.

/ dowód: wniosek z dnia 05.06.2019 r. – k. 46-51; odpowiedź na wniosek z dnia 04.07.2019 r. – k.

Sąd zważył, co następuje.

Powództwo w zakresie żądania ustalenia nieistnienia pomiędzy stronami stosunku prawnego wynikającego z umowy kredytu hipotecznego nominowanego do CHF nr (...) standardowe oprocentowanie zawartej dnia 16.03.2006 r. nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 317 § 1 kpc sąd może wydać wyrok częściowy, jeżeli nadaje się do rozstrzygnięcia tylko część żądania lub niektóre z żądań pozwu.

W ocenie Sądu na obecnym etapie postępowania zachodzi podstawa, a także potrzeba, rozstrzygnięcia o roszczeniu powódki dotyczącym nieważności umowy kredytu z dnia 16.03.2006 r.

Ocena ważności umowy z dnia 16.03.2005 r. wymaga odniesienia się do ogólnych reguł stosunku kredytu bankowego.

Zgodnie z art. 69 ust. 1 ustawy z dnia 29.08.1997 r. – Prawo bankowe przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. Natomiast według art. 69 ust. 2 pr. bank. umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności:

- 1) strony umowy;
- 2) kwotę i walutę kredytu;
- 3) cel, na który kredyt został udzielony;
- 4) zasady i termin spłaty kredytu;
 - 4a) w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, szczegółowe zasady określania sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego w szczególności wyliczana jest kwota kredytu, jego transz i rat kapitałowo-odsetkowych oraz zasad przeliczania na walutę wypłaty albo spłaty kredytu;
- 5) wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany;
- 6) sposób zabezpieczenia spłaty kredytu;
- 7) zakres uprawnień banku związanych z kontrolą wykorzystania i spłaty kredytu;
- 8) terminy i sposób postawienia do dyspozycji kredytobiorcy środków pieniężnych;
- 9) wysokość prowizji, jeżeli umowa ją przewiduje;
- 10) warunki dokonywania zmian i rozwiązania umowy.

Ponadto stosownie do art. 69 ust. 3 pr. bank. w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, kredytobiorca może dokonywać spłaty rat kapitałowo-odsetkowych oraz dokonać przedterminowej spłaty pełnej lub częściowej kwoty kredytu bezpośrednio w tej walucie; w tym przypadku w umowie o kredyt określa się także zasady otwarcia i prowadzenia rachunku służącego do gromadzenia środków przeznaczonych na spłatę kredytu oraz zasady dokonywania spłaty za pośrednictwem tego rachunku.

Prawo bankowe nie definiuje pojęć kredytu indeksowanego i kredytu denominowanego. Charakter tych umów wykształcił się w praktyce obrotu. Strony zawarły umowę kredytu typu indeksowanego (waloryzowanego) do waluty obcej. Kredyt indeksowany to kredyt wyrażony od początku w złotych polskich i wypłacany w złotych polskich w kwocie wskazanej w umowie, którego wartość została dodatkowo wyrażona w walucie obcej, w tym przypadku CHF, według kursu z dnia zawarcia umowy kredytu lub z dnia wypłaty (uruchomienia) kredytu albo z innej jeszcze daty; wartość wyrażona w CHF stanowi podstawę do ustalenia wysokości rat spłaty kredytu wskazywanych w harmonogramach płatności, które to raty z kolei każdorazowo podlegają przeliczeniu na złote polskie według kursu z dnia płatności raty, z dnia poprzedzającego dzień płatności raty albo z innej jeszcze daty.

Regulacje dotyczące kredytu denominowanego lub indeksowanego do waluty obcej zostały wprowadzone do art. 69 ust. 2 pkt 4a i ust. 3 pr. bank. z dniem 26.08.2011 r. na mocy ustawy z dnia 26.07.2011 r. o zmianie ustawy – Prawo bankowe i niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 165, poz. 984 – tzw. ustawy antyspreadowej). Nie oznacza to jednak, iż przed tą datą zawarcie umowy kredytu tego rodzaju było niedopuszczalne. Przeciwnie, możliwość zawarcia umowy kredytu zawierającej tego rodzaju postanowienia mieściła się w ramach ogólnej swobody kontaktowania przewidzianej w art. 353¹ kc (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 29.04.2015 r., V CSK 445/14; z dnia 22.01.2016 r., I CSK 1049/14).

Przedmiot umowy został opisany jako udzielenie powódce kredytu w kwocie 495.560,60 zł. Powódka wnioskuje o przyznanie kredytu w kwocie 480.000 zł, co wraz z prowizją Banku i składkami z tytułu ubezpieczenia kredytu dało sumę wskazaną w umowie (przewidzianą zresztą wcześniej także we wniosku kredytowym). Suma środków pieniężnych podlegających oddaniu do dyspozycji kredytobiorcy na cel przewidziany w umowie została jednoznacznie określona.

Kredyt miał zostać wypłacony w PLN przy jednoczesnym przeliczeniu wysokości wypłaconej kwoty na CHF według kursu kupna obowiązującego w Banku w dniu wypłaty środków (§ 2 ust. 1 i § 3 ust. 2 umowy). Z kolei spłata rat kredytu miała być dokonywana w złotych po uprzednim przeliczeniu rat kapitałowo-odsetkowych według kursu sprzedaży CHF obowiązującego w NBP na dzień przed datą wpływu środków do Banku (§ 5 ust. 4 i 5 umowy).

Przywołane postanowienia umowy kredytu uwidaczniają mechanizm podwójnego przeliczania waluty kredytu, po raz pierwszy przy uruchomieniu środków do dyspozycji kredytobiorcy, po raz drugi przy dokonywaniu przez kredytobiorcę spłat zgodnie z harmonogramem.

Należy jednakże wyraźnie odróżnić samą zasadę przeliczania waluty kredytu od kwestii, po jakim kursie miałyby to przeliczenie nastąpić.

Jeżeli chodzi o samą zasadę przeliczania, Sąd Okręgowy nie podziela stanowiska powódki co do wadliwości takiego postanowienia umowy kredytu czy szerzej takiej konstrukcji umowy. Owszem, istniejące ryzyko zmiany kursów walutowych na przestrzeni 30 lat kredytowania może powodować, iż kredytodawca uzyska wyższą sumę wyrażoną w złotych w porównaniu do sumy nominalnej, ale równie dobrze może on otrzymać sumę niższą od nominalnej. Korzyści po stronie banku nie zapewnia samo przeliczanie waluty kredytu, ale zastosowanie określonego kursu dla takiego przeliczenia.

Przeliczenie kredytu wyrażonego nominalnie w walucie polskiej na walutę obcą i odwrotnie według oznaczonego kursu waluty obcej należy uznać za co do zasady dopuszczalne i zgodne z ustawą. Zgodnie z art. 358¹ § 2 kc strony umowy, w szczególności umowy kredytu, mogą zastrzec, że wysokość świadczenia pieniężnego zostanie ustalona według innego niż pieniądź

miernika wartości (zob. też wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 25.03.2011 r., IV CSK 377/10; z dnia 18.05.2016 r., V CSK 88/16; z dnia 08.12.2006 r., V CSK 339/06). Dopuszczalność odwołania się do miernika wartości „innego niż pieniądź” należy przy tym pojmować szeroko. Po pierwsze, świadczenie pieniężne może zostać zwaloryzowane według przewidzianego w umowie kryterium – przeciętnego wynagrodzenia, stopy inflacji, kursu złota, średniej

ceny zboża albo jakichkolwiek innego wskaźnika gospodarczego. Po drugie, skoro można przyjąć miernik wartości o innym zupełnie charakterze niż pieniądź (waluta), to tym bardziej (a maiori ad minus) można posłużyć się innym wskaźnikiem pieniężnym, czyli przeliczenie świadczenia pieniężnego może także nastąpić według kursu waluty innej niż pieniądź polski. Indeksacja kredytu kursem CHF jest postacią takiej właśnie waloryzacji umownej. Waloryzacja świadczenia pieniężnego zmierza do urealnienia jego wartości poprzez odwołanie do obiektywnych, niezależnych od stron transakcji kryteriów. Także w przypadku umów kredytu takie urealnienie może znaleźć zastosowanie. Waloryzacja kwoty nominalnej kredytu jest niezależna od ustaleń dotyczących odsetek umownych (kapitałowych), które w przypadku umowy kredytu stanowią wynagrodzenie banku za wykorzystanie przez kredytobiorcę udostępnionych mu środków pieniężnych, w przeciwieństwie do odsetek za opóźnienie pełniących właśnie funkcję waloryzacyjną obok funkcji represyjnej. Umowna klauzula waloryzacyjna nie określa świadczenia głównego, wprowadza jedynie umowny system jego podwyższenia (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 02.02.2015 r., I CSK 257/14). W przypadku stosunków z zakresu obrotu gospodarczego posługiwanie się tego rodzaju waloryzacją jest powszechnie stosowane.

Brak jest podstaw do przyjęcia, aby ustalenie w umowie indeksacji kredytu wyrażonego w PLN do waluty CHF nie było objęte wolą stron. Strony przyjęły taki właśnie charakter kredytu, uwzględniając opisany w umowie mechanizm dwukrotnego przeliczenia, przy wypłacie kolejnych transz kredytu oraz przy dokonywaniu spłaty poszczególnych rat. Powodowie przy zawarciu umowy mieli pełną świadomość co do tego, że kwota udzielonego im kredytu przy spłacie poszczególnych rat wyrażonych w harmonogramie spłat w CHF będzie przeliczana do waluty polskiej. W umowie wyraźnie uwidocznione są postanowienia dotyczące indeksacji kredytu i dokonywania jego spłat w PLN, a także stawki referencyjnej oprocentowania stosowanej do kredytów udzielanych w walucie obcej (LIBOR).

Ewentualne wątpliwości lub zastrzeżenia mogłyby dotyczyć jedynie samego konkretnego kursu CHF i metody jego ustalenia, nie zaś prawidłowości zawarcia samej umowy kredytu, a także przewidzianej nią waloryzacji.

Stosownie do postanowień umowy kredytowej, wypłata kredytu miała być dokonana w złotych polskich przy jednoczesnym przeliczeniu wysokości wypłaconej kwoty na CHF wg kursu kupna walut ustalanego przez (...) Bank S.A. i obowiązującego w Banku w dniu uruchomienia kredytu. Stosowane do przeliczenia walut przy wypłacie kredytu kursy CHF ustalone były jednostronnie wg tabeli kursów obowiązującej w Banku.

Wysokość rat kapitałowo-odsetkowych była ustalana na podstawie wskazanej w harmonogramie spłat kwoty wyrażonej w CHF wyliczonej po wypłacie kredytu (transzy kredytu). Spłata tych rat również następowała w złotych polskich przy jednoczesnym przeliczeniu wysokości wpłaconej kwoty na CHF wg kursu sprzedaży NBP z dnia poprzedzającego dzień wpłaty.

Za rażąco sprzeczne z interesem konsumenta należy uznać posługiwanie się przez pozwany Bank różnymi kursami dla różnych przeliczeń.

Pierwsze przeliczenie miało miejsce przy uruchomieniu kredytu – dnia 29.03.2006 r. Nominalna kwota kredytu wynosząca 480.000,00 zł (bez prowizji Banku i składek ubezpieczenia) przeliczona została na CHF według kursu kupna CHF określonego przez pozwany Bank wynoszącego 2,4430, Suma kredytu wyrażona w ten sposób w CHF wyniosła 196.849,20 CHF. Przeliczenie według średniego kursu NBP z tego dnia, wynoszącego 2,5182, dałoby wynik 190.612,34 zł. Widać zatem, że już samo zastosowanie do pierwszego przeliczenia kursu kupna, z natury swej niższego i od kursu sprzedaży i od kursu średniego, oznacza dodatkową korzyść po stronie Banku. Wynika to z czysto matematycznej operacji – suma kredytu w PLN podzielona przez niższy kurs da wynik w postaci wyższej sumy w CHF. W tej sprawie zastosowanie niższego kursu kupna Banku spowodowało zawyżenie zobowiązania powódki o ponad 6.000 CHF.

W takich okolicznościach zachodzą podstawy do sformułowania daleko idących zastrzeżeń wobec zastosowania do indeksowania kredytu na etapie jego udzielenia i wypłaty kursu określanego jednostronnie przez Bank. Konieczne jest zatem ustalenie kursu prawidłowego, mającego obiektywny walor, nie pochodzącego od jednej, silniejszej strony umowy, dającego się zweryfikować. Możliwe będzie wykorzystanie w tym celu wskaźnika kursowego w postaci

średniego kursu Narodowego Banku Polskiego (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 14.07.2017 r., II CSK 803/16; z dnia 13.12.2018 r., V CSK 559/17; z dnia 27.02.2019 r., II CSK 19/18; a także wyroki Sądu Apelacyjnego w Warszawie: z dnia 18.09.2018 r., V ACa 802/17; z dnia 10.12.2018 r., I ACa 830/17; z dnia 11.12.2018 r., I ACa 965/17; z dnia 18.12.2018 r. I ACa 953/16). Kurs ten należy uznać za wskaźnik obiektywny, mający przy tym podstawę normatywną wynikającą z art. 358 § 2 i 3 kc, a przed zmianą tego przepisu dokonaną w 2008 r., np. z art. 3 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 20.07.2001 r. o kredycie konsumenckim, a także z art. 24 ust. 3 ustawy z dnia 29.08.1997 r. o Narodowym Banku Polskim.

Można także przyjąć, że wadliwy, abuzywny mechanizm indeksacji kredytu prowadzący do oznaczenia wysokości zobowiązania kredytobiorcy jednostronnie przez Bank wobec wykorzystania własnego kursu kupna i to kursu z daty uruchomienia kredytu, a nie z daty zawarcia umowy, który to kurs nie został w ogóle w umowie kredytu wskazany, oznacza – w świetle przewidzianej w art. 385¹ § 1 i 2 kc bezskuteczności klauzul niedozwolonych – pominięcie w ogóle klauzul indeksacyjnych (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 24.10.2018 r., II CSK 632/17; z dnia 04.04.2019 r., III CSK 159/17, z dnia 09.05.2019 r., I CSK 242/18; wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 10.06.2020 r., I ACa 123/20).

W obu analizowanych rozwiązaniach umowa kredytu pozostaje w mocy, a wyeliminowanie wadliwości mechanizmu indeksacji kredytu albo wręcz samej zasady indeksacji służy przywróceniu równowagi kontraktowej stron.

Sąd nie znalazł usprawiedliwionych podstaw do stwierdzenia, że umowa kredytu z dnia 16.03.2006 r. dotknięta jest nieważnością bezwzględna na podstawie art. 58 § 1 kc bądź też stanowi czynność prawną unieważnialną w uwarunkowaniach zawarcia w niej podlegających eliminacji klauzul niedozwolonych. W konsekwencji powyższego oddalił roszczenie o ustalenie nieistnienia stosunku prawnego kredytu. Od rozstrzygnięcia w tej kwestii zależy ocena roszczenia o zapłatę, albowiem w przypadku nieważności umowy kredytu zwrotowi może podlegać suma spłaconych przez powódkę rat, natomiast, jeżeli umowa winna zostać utrzymana, powódka będzie mogła domagać się ewentualnej nadpłaty wynikłej albo z zastosowania mechanizmu indeksacji albo jedynie z zastosowania przez pozwanego nieuczciwego spreadu walutowego. To zaś może oznaczać konieczność przeprowadzenia dalszego postępowania dowodowego, obejmującego w szczególności dowód z opinii biegłego.

Sąd oddalił wniosek pełnomocnika powódki o wyznaczenie mu terminu do złożenia pisma procesowego, uznając, iż stanowiska stron zostały przedstawione, natomiast z uwagi na ceowość orzeczenia częściowego w przedmiocie nieważności umowy bez znaczenia na tym etapie sprawy pozostaje kwestia ewentualnego potrącenia. Poza tym, jak wynika z informacji Poczty przedstawionej przez pozwanego, oświadczenie o potrąceniu zostało złożone powódce dnia 13.10.2020 r., zaś samo pismo pełnomocnika pozwanego zostało nadane dnia 07.10.2020 r., czyli mogło dotrzeć do pełnomocnika powódki również w ciągu około tygodnia, czyli 6 tygodni przed terminem rozprawy. W tak długim okresie pełnomocnik powódki mógł złożyć pismo procesowe wraz z wnioskiem o zezwolenie na jego złożenie, a nie wnosząc o to na rozprawie, na której należało spodziewać się wydania orzeczenia merytorycznego.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd orzekł, jak w sentencji wyroku częściowego.